SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 191/2011-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. septembra 2011 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa o sťažnosti O. P., zastúpenej advokátom JUDr. J. S., PhD., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Sp 3/2010 z 2. júla 2010 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Sžo 228/2010 zo 7. decembra 2010 takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti O. P. v časti smerujúcej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Sp 3/2010 z 2. júla 2010 n e v y h o v u j e .

2. Základné právo O. P. na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Sžo 228/2010 zo 7. decembra 2010 p o r u š e n é n e b o l o .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 191/2011-16 zo 4. mája 2011 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť O. P. (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia základného práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Sp 3/2010 z 2. júla 2010 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Sžo 228/2010 zo 7. decembra 2010.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že podaním z 31. augusta 1991 si oprávnené osoby uplatnili na Pozemkovom úrade P. (ďalej len „pozemkový úrad“) reštitučný nárok týkajúci sa aj vrátenia pozemku č... nachádzajúceho sa v katastrálnom území sťažovateľky (ďalej aj „sporná parcela“). Súčasne v zmysle požiadavky § 9 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vlastníckych vzťahoch k pôde“) oprávnené osoby uzatvorili 7. mája 1992 so sťažovateľkou dohodu o vydaní nimi požadovaných pozemkov, ktorá však neobsahovala zmienku aj o spornej parcele, pričom pozemkový úrad túto dohodu schválil rozhodnutím č. j. 721/92-37 z 15. septembra 1992 a súčasne týmto rozhodnutím rozhodol aj o spornej parcele, keďže podľa § 9 ods. 4 zákona o vlastníckych vzťahoch k pôde ak nedôjde k dohode podľa odseku 1, rozhodne o vlastníctve oprávnenej osoby k nehnuteľnosti pozemkový úrad. Uvedeným rozhodnutím pozemkový úrad rozhodol o vydaní spornej parcely oprávneným osobám (rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť

9. októbra 1992), v dôsledku čoho príslušný katastrálny úrad zapísal vlastnícke právo k spornej parcele na oprávnené osoby.

Následne bola sťažovateľkou podaná Okresnému súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) žaloba, ktorou sa mala domáhať určenia vlastníckeho práva k spornej parcele, pričom rozsudkom okresného súdu sp. zn. 9 C 14/98 z 19. mája 1999 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 2 Co 443/99 z 29. marca 2000 bolo vlastnícke právo k spornej parcele určené v prospech sťažovateľky, pričom aj Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozhodnutím sp. zn. 3 Cdo 119/2000 z 28. februára 2002 dovolanie oprávnených osôb proti predmetnému rozsudku krajského súdu zamietol. V dôsledku uvedeného bolo príslušným katastrálnym úradom vlastnícke právo k spornej parcele zapísané v prospech sťažovateľky.

Na základe uvedených skutočností Obvodný pozemkový úrad v P. ako právny nástupca pôvodného pozemkového úradu pokračoval na žiadosť oprávnených osôb v konaní o ich reštitučnom nároku k spornej parcele, keďže táto sa nenachádzala v pôvodnej dohode uzatvorenej medzi oprávnenými osobami a sťažovateľkou. Rozhodnutím č. j. OPÚ-2004/1079 z 22. októbra 2004 pozemkový úrad rozhodol o nevydaní spornej parcely oprávneným osobám z dôvodu podľa § 11 ods. 1 písm. f) zákona o vlastníckych vzťahoch k pôde, t. j. z dôvodu, že na tejto parcele sa nachádza telovýchovné a športové zariadenie (futbalové ihrisko). O odvolaní oprávnených osôb proti tomuto správnemu rozhodnutiu, ktoré oprávnené osoby odôvodnili tým, že sporná parcela nie je v operátoch katastra vedená ako zastavaná plocha, ale ako ostatné plochy, ako aj tým, že sporná parcela je súčasťou francúzskeho parku prináležiaceho ku kaštieľu, ktorý bol vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku, takže akékoľvek stavby na tejto parcele nie sú prípustné, rozhodoval krajský súd. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 5 Sp 5/05 zrušil rozhodnutie pozemkového úradu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Pozemkový úrad následne rozhodnutím sp. zn. OPÚ-2006/498-38/Mr z 31. októbra 2006 opätovne rozhodol o nevydaní spornej parcely oprávneným osobám a tiež o ich nároku na náhradu. O odvolaní oprávnených osôb proti tomuto rozhodnutiu pozemkového úradu

konal krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Sp 2/07, ktorý svojím rozsudkom z 5. februára 2008 zrušil rozhodnutie pozemkového úradu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. O odvolaní sťažovateľky proti rozhodnutiu krajského súdu konal najvyšší súd, ktorý svojím rozsudkom sp. zn. 8 Sžo 77/08 zo 14. mája 2009 rozsudok krajského súdu potvrdil, pričom obidva rozsudky nadobudli právoplatnosť 9. júla 2009. Najvyšší súd konštatoval: *„K parcele... - hoci zákon č. 229/1991 Zb. presne nevymedzuje, čo treba chápať pod telovýchovným a športovým zariadením, vychádzajúc z účelu zákona a gramatického výkladu § 11 ods. 1 písm. f) zákona odvolací súd sa zhoduje s názorom krajského súdu, že samotné ihrisko nemožno považovať za telovýchovné alebo športové zariadenie, pretože v konkrétnom prípade sa na parcele č. 914/1 nenachádzajú žiadne stavby, resp. stavebné objekty slúžiace na šport, ktoré by tvorili s ihriskom jeden stavebný celok - t. j. telovýchovné alebo športové zariadenie.“*

Po vrátení veci o reštitučnom nároku oprávnených osôb konal opätovne pozemkový úrad, ktorý svojím rozhodnutím č. j. OPÚ-2009/606-19-MB z 20. novembra 2009 rozhodol o vrátení, resp. o vydaní spornej parcely oprávneným osobám z dôvodu, že umiestnenie futbalového ihriska na spornej parcele nie je prekážkou jej vydania oprávneným osobám v rámci reštitučného konania, pretože súc viazaný právnym názorom krajského súdu a najvyššieho súdu, predmetné futbalové ihrisko nemožno podľa pozemkového úradu považovať za športové zariadenie v zmysle požiadavky § 11 ods. 1 písm. f) zákona o vlastníckych vzťahoch k pôde.

Na základe opravného prostriedku sťažovateľky krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Sp 3/2010 preskúmal rozhodnutie pozemkového úradu č. j. OPÚ-2009/606-19-MB z 20. novembra 2009, pričom ho napadnutým rozsudkom z 2. júla 2010 ako vecne správne potvrdil. Na základe odvolania sťažovateľky bol rozsudok krajského súdu vo veci samej potvrdený aj napádaným rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžo 228/2010 zo 7. decembra 2010.

Sťažovateľka sťažnosťou podanou ústavnému súdu namieta, že tak rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 Sp 3/2010 z 2. júla 2010, ako aj rozsudkom najvyššieho súdu

sp. zn. 3 Sžo 228/2010 zo 7. decembra 2010 bolo porušené jej základné právo a právo na spravodlivé súdne konanie, a to v jeho atribúte zaručujúcom riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Podľa sťažovateľky totiž označené súdy vo svojich rozhodnutiach dostatočne jasným a zrozumiteľným spôsobom neobjasnili, prečo nie je možné v danom prípade považovať futbalové ihrisko za športové zariadenie v zmysle požiadavky § 11 ods. 1 písm. f) zákona o vlastníckych vzťahoch k pôde, pričom podľa sťažovateľky výklad tohto pojmu, ktorý nie je zákonom o vlastníckych vzťahoch k pôde definovaný, podaný označenými súdmi je arbitrárny, svojvoľný a odporuje zmyslu a účelu predmetného zákona.

V súvislosti s uvedeným sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla:

«... z odôvodnenia rozsudku sa možno dozvedieť len to, že

- v tomto prípade nejde o stavbu,

- v tomto prípade samotné ihrisko nie je možné považovať za stavbu,

- že nie je presne vymedzené čo je telovýchovným a športovým zariadením

- ale vychádzajúc z účelu zákona ako aj z gramatického výkladu § 11 ods. 1 písm. f) zákona to nie je takéto zariadenie.

V tejto časti sú rozhodnutia súdov úplne nepreskúmateľné a to najmä z nasledovných dôvodov:

- nie je vôbec - ani jediným slovom zmienené čo je účelom zákona - chýba akákoľvek argumentácia

- vôbec nie je zjavné ako bol realizovaný gramatický výklad pojmu telovýchovné a športové zariadenie (čo ho viedlo k takým záverom a akými úvahami sa riadil najvyšší súd) - pritom ale samotný súd uznáva, že ide o pojem presne nevymedzený

- v časti konštatovania, že nejde o stavbu - ide len o holé konštatovanie bez obsahu, pretože sme do spisu predložili listiny a podklady, vrátane fotodokumentácie ako vyzerá celý športový areál a to aj s nákresom nehnuteľností – stavieb - zastrešených objektov z tehál postavených ešte v dávnej minulosti)

- súdy používajú formuláciu „v tomto konkrétnom prípade“ - ani v tejto časti však rozhodnutia nie sú preskúmateľné. Nie je totiž uvedený žiadny relevantný dôvod prečo práve v tejto veci sa rozhodlo takto a v čom spočívajú odlišnosti od iných prípadov.»

Vzhľadom na uvedené sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom:

„Rozhodnutím Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3 Sžo/228/2010 ako aj rozsudkom Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 3 Sp/3/2010 bolo porušené základné právo obce P. na súdnu ochranu podľa § 46 ods. 1 Ústavy SR a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ak aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3 Sžo/228/2010 ako aj rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 3 Sp/3/2010 a vec vracia na ďalšie konanie a prejednanie.

Ústavný súd SR priznáva sťažovateľovi náhradu trov konania ako ja náhradu trov právneho zastupovania.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili aj účastníci konania: za krajský súd jeho podpredseda listom sp. zn. Spr. 10084/2011 z 20. júna 2011, za najvyšší súd jeho predseda listom č. k. KP 4/2011-56 zo 17. júna 2011 a právny zástupca sťažovateľky stanoviskom k uvedeným vyjadreniam krajského súdu a najvyššieho súdu listom zo 6. júla 2011.

2.1 Podpredseda krajského súdu vo svojom vyjadrení okrem iného uviedol:

„V predmetnej veci Krajský súd v Prešove rešpektoval právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prezentovaný v rozhodnutí sp. zn. 8 Sžo 77/2008 zo dňa 1. 5. 2009, podľa ktorého ohraničenú trávnatú plochu s dvoma futbalovými bránkami nemožno považovať za telovýchovné a športové zariadenie.

Zákon č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov v ustanovení § 11 ods. 1 písm. f/ upravuje, že pozemky alebo ich časti nemožno vydať v prípade, že na pozemku sú telovýchovné a športové zariadenia, ktorých definíciu zákon neobsahuje.

Krátky slovník slovenského jazyka... zariadenie definuje okrem iného ako inštitúciu a jej budovu prispôsobenú nejakej celospoločenskej funkcii (predškolské, zdravotnícke, kultúrne), ale aj ako budovu miestnosť s vybavením na rozličné ciele (sociálne hygienické).

Z uvedených dôvodov súd dospel k záveru, že iba futbalové ihrisko bez akýchkoľvek stavieb nemožno považovať za telovýchovné a športové zariadenie.

Krajský súd v Prešove... súhlasí s tým, aby Ústavný súd Slovenskej republiky upustil od ústneho pojednávania, lebo od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.“

2.2 Predseda najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení okrem iného uviedol:

«Najvyšší súd v konaní, ktoré je predmetom ústavnej sťažnosti, považoval odvolacie námietky navrhovateľa za neodôvodnené a nespôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku. Riadil sa aj dispozičnou a koncentračnou zásadou, ktorou je správne súdnictvo ovládané. Nenahrádzal argumentáciu navrhovateľa, ktorá mala byť obsiahnutá v opravnom prostriedku v plnom rozsahu.

Podľa sudcu spravodajcu JUDr. M. M. je potrebné uviesť, že na rozhodnutie o odvolaní mal zásadný význam vyššie citovaný rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Sžo/77/2008 zo dňa 14. 05. 2009, z obsahu ktorého vyplýva právny záver, že hoci zákon č. 229/1991 Zb. presne nevymedzuje, čo treba chápať pod telovýchovným a športovým zariadením, vychádzajúc z účelu zákona, ako aj z gramatického výkladu § 11 ods. 1 písm. f/ citovaného zákona, samotné ihrisko, ktoré tvorí trávnatá plocha s dvoma futbalovými bránkami, nemožno považovať za telovýchovné a športové zariadenie, pretože v tomto konkrétnom prípade sa na posudzovanej parcele č. 914/1 nenachádzajú žiadne stavby, resp. stavebné objekty slúžiace na šport, ktoré by tvorili s ihriskom jeden stavebný celok - t.j. telovýchovné alebo športové zariadenie. ...

Z rozsudkov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Sžo/77/2008, ako aj 3 Sžo/228/2010 je zrejmé, že gramatický výklad pojmu telovýchovné a športové zariadenie vymedzuje takéto zariadenie ako priestor, ktorý je cielenou stavebno-technickou činnosťou upravený tak, že spĺňa podmienky na prevádzkovanie určitého druhu športovej činnosti (kvalitou spracovanej trávnatej plochy, vybudovaním športových zariadení, úpravou plochy podľa športových predpisov, vybudovaním súvisiacich sociálnych ako aj prevádzkovo-technických zariadení športového charakteru, atď.), ktoré sú vystavané na základe stavebného povolenia a v súlade s nim, pričom je potrebné v tomto kontexte aj zmeniť charakter pozemku tak, že zmení svoj pôvodný účel využitia. Uvedené kritériá rozhodne

nespĺňa priestor, ktorý vznikol iba na základe osadenia futbalových bránok a zábradlia na zatrávnenej parcele, ktorá pôvodne slúžila na poľnohospodárske účely. Naviac na LV vedenom v katastri nehnuteľnosti na predmetnú parcelu je údaj „chránené objekty územia pásma“.

Na záver poukazujeme aj na tú skutočnosť, že ako vyplývalo z obsahu administratívneho spisu parcela, na ktorej je zriadené ihrisko sa stala súčasťou pamiatkovej zóny barokového kaštieľa a teda sa nachádza v tzv. ochrannom území kultúrnej pamiatky barokovej kurie, pričom aj park, ktorý majú vlastníci kaštieľa obnoviť na parcele č. 914/1 je pamiatkovo chránený, naviac podľa príslušných ustanovení zákona ostatnej pamiatkovej starostlivosti, nie je možné zriaďovať na takomto pozemku žiadnu stavbu. Už v čase vydania rozhodnutia zo dňa 15. 09. 1992 bolo navrhovateľom ako vlastníkom parcely č... nariadené obnoviť park v okolí kaštieľa v P. a odstrániť ihrisko a sekundárne stavby podľa rozhodnutia Obvodného úradu životného prostredia v S. č. 435/1992-na. Z priloženého záznamu je zrejmé, že stavebný úrad považoval stavby na parcele č... za nelegálne a začal konanie o ich odstránenie zvláštneho podnetu a zároveň nariadil premiestnenie futbalového ihriska. ...

Najvyšší súd SR opätovne poukazuje na predchádzajúce rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 8 Sžo/77/2008, v intenciách ktorého správne orgány a krajský súd konal a na ktorého závery Najvyšší súd Slovenskej republiky v napadnutom rozhodnutí č. 3 Sžo/228/2010 zo dna 07.12.2010 nadviazal a svoje rozhodnutie odôvodnil. Zdôrazňujeme, že nie je možné, aby rozsudok reagoval na argumentáciu sťažovateľa, ktorá nebola uplatnená v opravnom prostriedku.

Podľa názoru najvyššieho súdu je napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj rozhodnutie najvyššieho súdu riadne odôvodnené, jeho odôvodnenie je v súlade s ustanoveniami občianskeho súdneho poriadku a podľa názoru odvolacieho súdu nedošlo k porušeniu práva navrhovateľa na prístup súdu a nebola mu ani odňatá možnosť konať pred súdom.

Za konajúci senát nemôžem dôvody uvedené v rozsudku a ani ich nesmiem v zmysle právnej tradície kontinentálneho práva, dodatočne objasňovať novými dôvodmi (viď prekážka striktnej viazanosti u rozsudku zakotvená v § 156 ods. 4 O.s.p., ktorá súčasne

vychádza z ústavného princípu právnej istoty) nad rámec vymedzený v odôvodnení napadnutého a právoplatného rozsudku.

S prihliadnutím na tieto závery za konajúci senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky navrhujem, aby ústavná sťažnosť v zmysle § 25 zákona č. 38/1993 Z. z. bola Ústavným súdom Slovenskej republiky ako neopodstatnená odmietnutá.

Zároveň si Vám dovoľujeme oznámiť, že súhlasíme s tým, aby Ústavný súd Slovenskej republiky... upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.»

2.3 Právny zástupca sťažovateľky vo svojom stanovisku k vyjadreniam krajského súdu a najvyššieho súdu uviedol:

«... oznamujeme, že v danej veci súhlasíme s upustením od ústneho pojednávania.

V plnom rozsahu zotrvávame na našich podaniach a vyjadreniach. ...

Aj z obsahu vyjadrení vyplýva, že v danom prípade rozhodujúcim je vysvetlenie pojmu „telovýchovné a športové zariadenie" v kontexte pojmu stavba (stavba ako vec podľa noriem verejného a stavba ako vec podľa noriem súkromného práva). Tak najvyšší súd a nakoniec i krajský súd uvádzajú, že tento pojem nie je definovaný a teda bolo potrebné pristúpiť k jeho vymedzeniu prostredníctvom gramatického výkladu.

Máme za to, že i v tomto prípade sa musia súdy ústavne konformne vysporiadať s pojmami o ktorých konštatujú, že nie sú presne definované a vymedzené.

Odkaz na výlučne gramatický výklad považujeme za účelovú konštrukciu súdov, pričom rovnako treba vnímať aj odkaz na dôsledné rešpektovanie právneho názoru najvyššieho súdu s ohľadom na predchádzajúce konania.

K základným atribútom právneho štátu patrí aj to, aby sa pojmy a ich výklad nemohol „prispôsobovať a meniť" podľa tohto ktorého orgánu, ktorý rozhoduje v porovnateľných právnych veciach. Je práve vecou všeobecných súdov, aby právo aplikovali a teda dotvárali (vypĺňali medzery) svojou rozhodovacou činnosťou aj pojmoslovný aparát práva. Pritom sa nemôžu obmedziť na strohé konštatovania bez obsahu a celkového rozboru okolností a situácie v oblasti vlastníckych vzťahov - v tomto zmysle rozhodnutia.»

3. Ústavný súd upustil so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich oznámeniami, ako aj s obsahom napadnutých rozhodnutí dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Predmetom sťažnosti je sťažovateľkou tvrdené porušenie jej práva na spravodlivé súdne konanie rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 Sp 3/2010 z 2. júla 2010 a rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžo 228/2010 zo 7. decembra 2010.

1. K namietanému rozsudku krajského súdu

V súvislosti s napádaným rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 Sp 3/2010 z 2. júla 2010 ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že vzhľadom na princíp subsidiarity („ak... nerozhoduje iný súd“), ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy môže ústavný súd poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode, porušenie ktorých je namietané, iba vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred súdnymi orgánmi Slovenskej republiky.

Inými slovami, pokiaľ o ochrane sťažovateľkou označených práv alebo slobôd v súvislosti s rozhodnutím krajského súdu bol oprávnený konať alebo rozhodnúť iný všeobecný súd, ústavný súd nemá oprávnenie do tejto kompetencie všeobecného súdu zasiahnuť.

Sťažovateľka sa preskúmania napadaného rozhodnutia krajského súdu sp. zn. 3 Sp 3/2010 z 2. júla 2010 domáhala už podaním riadneho opravného prostriedku v konaní pred najvyšším súdom, pričom na základe uvedeného najvyšší súd sa ako súd odvolací musel v podstate vysporiadať s identickými námietkami proti rozhodnutiu krajského súdu, aké sťažovateľka proti tomuto rozhodnutiu uvádza aj v konaní pred ústavným súdom, preto ústavný súd sťažnosti sťažovateľky v tejto časti nevyhovel, tak ako to je uvedené vo výroku č. 1 tohto rozhodnutia.

2. K namietanému rozhodnutiu najvyššieho súdu

Námietky sťažovateľky týkajúce sa ňou tvrdeného porušenia jej základného práva a práva na spravodlivé súdne konanie, k porušeniu ktorých malo dôjsť v príčinnej súvislosti s rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžo 228/2010 zo 7. decembra 2010, sú založené na jej tvrdení o nepreskúmateľnosti označeného rozhodnutia, z ktorého podľa sťažovateľky nie je zrejmé, akými úvahami sa najvyšší súd riadil, keď konštatoval, že futbalové ihrisko nachádzajúce sa na pozemku reštituentov nemožno považovať za športovo-telovýchovné zariadenie. Uvedená skutočnosť je podľa sťažovateľky závažná z dôvodu, že podľa zákona o vlastníckych vzťahoch k pôde nemožno v rámci reštitúcie vydať pozemok, ak sa na ňom nachádzajú športové a telovýchovné zariadenia, avšak tento pojem uvedeným zákonom nie je definovaný, pričom práve na základe výkladu tohto pojmu najvyšším súdom bol oprávneným osobám vydaný pozemok, ktorý do tej doby obhospodarovala sťažovateľka, a to aj napriek tomu, že sa na ňom nachádza futbalové ihrisko, ktoré podľa sťažovateľky, na rozdiel od záverov najvyššieho súdu, možno považovať za telovýchovné zariadenie v zmysle požiadavky zákona o vlastníckych vzťahoch k pôde.

V uvedených súvislostiach ústavný súd v prvom rade konštatuje, že jeho úlohou nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Ústavný súd je v súlade so svojou všeobecnou právomocou vyjadrenou v čl. 124 ústavy súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Táto právomoc spolu s právomocou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy mu umožňuje preskúmať aj napadnuté rozhodnutia všeobecných

súdov, avšak iba z hľadiska, či tieto rozhodnutia, resp. v nich vyslovené závery sú, alebo nie sú v súlade s ústavno-procesnými zásadami upravenými v ústave.

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré im predchádzali, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlniteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Najvyšší súd sťažnosťou napadnutý rozsudok odôvodnil takto:

„Z obsahu spisu najvyšší súd zistil, že rozsudkom 5 Sp/2/2007-40 zo dňa 05. 02. 2008 Krajský súd v Prešove zrušil rozhodnutie Obvodného pozemkového úradu v Prešove č. OPU-2006/498-3 8/MR zo dňa 31. 10. 2006...

Krajský súd v Prešove takto rozhodol po tom, keď sa nestotožnil s názorom správneho orgánu, ktorý považoval zábradlím ohraničenú trávnatú plochu s dvoma futbalovými bránkami za futbalové ihrisko s poukazom na potvrdenie oblastného futbalového zväzu.

Na základe odvolania odporcu proti rozhodnutiu Krajského súdu v Prešove č. k. 5 Sp/2/2007-40 rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky pod č. k. 8 Sžo 77/2008 dňa 14. 05. 2009 tak, že rozsudok Krajského súdu v Prešove potvrdil. ...

Podľa názoru najvyššieho súdu hoci zákon č. 229/1991 Zb. presne nevymedzuje čo treba chápať pod telovýchovným a športovým zariadením, vychádzajúc z účelu zákona ako aj z gramatického výkladu § 11 ods. 1 písm. f/ zákona, odvolací súd sa zhodol s názorom krajského súdu, že samotné ihrisko v tomto prípade nemožno považovať za telovýchovné alebo športové zariadenie, pretože v konkrétnom prípade sa na pare. č. 914 nenachádzajú žiadne stavby, resp. stavebné objekty slúžiace na šport, ktoré by tvorili s ihriskom jeden stavebný celok - t.j. telovýchovné alebo športové zariadenie.

Po vrátení veci na ďalšie konanie Obvodný pozemkový úrad v P. rozhodnutím č. OPÚ-2009/606-19-MB zo dňa 20.11.2009 rozhodol s poukazom na uvedené rozsudky

Krajského súdu v Prešove a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v zmysle § 250r O. s. p. tak, že oprávnené osoby J. M., B. B., P. M. a K. M. spĺňajú podmienky § 6 ods. 2 citovaného zákona a oprávneným osobám sa vydáva nehnuteľnosť parc. č... ostatná plocha o výmere 10 201 m2 v k. ú. P.

Na základe odvolania navrhovateľa O. P. Krajský súd v Prešove napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie správneho orgánu, pričom odôvodnenie rozhodnutia oprel o skutočnosť, že správny orgán sa pri vydaní napadnutého rozhodnutia dôsledne riadil právnym názorom vysloveným Krajským súdom v Prešove v predchádzajúcich rozsudkoch, ako aj právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyslovený v rozsudku č. 8 Sžo/77/2008 zo dňa 14. 05. 2009.

Najvyšší súd Slovenskej republiky pri posudzovaní tejto veci vychádzal z viazanosti správnych orgánov právnym názorom súdu, ako aj z princípu viazanosti súdu nižšieho stupňa právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Z tejto zásadnej skutočnosti je potom potrebné vychádzať pri posudzovaní prejedávanej veci v medziach vytýčených zákonom a rozsahom odvolania. Postup ako aj napadnuté rozhodnutie správneho orgánu ako aj rozsudok Krajského súdu v Prešove rešpektovali v plnej miere právny názor obsiahnutý v rozsudku senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 8 Sžo/77/2008 zo dňa 14. 05. 2009 a to, že na základe zisteného skutkového stavu dospel k záveru, že na parc. č... nachádzajúci sa objekt nemožno považovať za telovýchovné a športové zariadenie, keďže za také nemožno považovať ohraničenú plochu s dvoma futbalovými bránkami. K veci je potrebné uviesť, že v opakovanom správnom konaní sa nepreukázali žiadne ďalšie skutočnosti, ktoré by mohli správny orgán viesť k iným záverom.

Ohľadne dôvodu odvolania, v ktorom navrhovateľ poukazoval na zákon č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovo-právnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v časti, ktorej odvolateľ poukazuje na vznik vecného bremena vo verejnom záujme, na pozemku pod stavbou užívanou vlastníkom stavby, eventuálne pod športoviskom Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza, že správny orgán aj krajský súd viazaný názorom najvyššieho súdu vychádzali zo stavu veci, keď dospeli k záveru, že na predmetnom pozemku nie je telovýchovné alebo športové zariadenie. Z toho pohľadu sú

potom námietky navrhovateľa poukazujúce na ustanovenie zákona č. 66/2009 Z. z. právne irelevantné, nakoľko nebol dôvod sa nimi v tomto konaní zaoberať. Senát dáva však do pozornosti, že vznik vecného bremena môže byť predmetom samostatného konania, v ktorom príslušné správne orgány môžu prísť k iným skutkovým i právnym záverom. Ich rozhodnutie tvorí samostatný nový predmet preskúmania zákonnosti súdmi.

K námietke odvolateľa ohľadne nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že vzhľadom na to, že bol v plnej miere rešpektovaný právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyslovený v predchádzajúcom rozhodnutí sp. zn. 8 Sžo/77/2008 zo dňa 14. 05. 2009, nie je možné dospieť na podklade rovnakého skutkového stavu veci k inému právnemu záveru a preto rozsudok nebolo potrebné širšie zdôvodňovať. Pritom je potrebné poukázať na tú skutočnosť, že rozhodnutie najvyššieho súdu v predchádzajúcom konaní bolo v rozsudku krajského súdu podrobne popísané aj s vysloveným právnym názorom.

Najvyšší súd z týchto dôvodov napadnutý rozsudok Krajského súdu v Prešove podľa § 250ja ods. 3 O. s. p. v spojení s § 246c ods. 1 a § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil, pretože je vecne správny.“

Z citovanej časti napádaného rozsudku najvyššieho súdu je zrejmé, že pokiaľ ide o rozsah odôvodnenia vzťahujúceho sa na problematiku, resp. na pojem telovýchovné zariadenie, najvyšší súd sa v tomto odvoláva na svoju argumentáciu, ktorú v tejto súvislosti a v tomto prípade vyslovil už vo svojom skoršom rozhodnutí, čím sa vyhol duplicitnému opakovaniu tejto argumentácie aj v tomto svojom sťažovateľkou napádanom rozhodnutí. Z tohto dôvodu (keďže konanie a rozhodnutia v ňom vydané je potrebné vnímať ako jeden celok) nemožno citované rozhodnutie najvyššieho súdu posudzovať izolovane od priebehu jemu predchádzajúceho konania a považovať ho za neodôvodnené.

Vychádzajúc z celkového priebehu konania a v ňom vykonaného dokazovania nemožno podľa názoru ústavného súdu považovať závery najvyššieho súdu za svojvoľné, predčasné, arbitrárne, resp. také, ktoré by odporovali podstate a zmyslu aplikovaných právnych noriem.

V danom prípade je totiž nepochybné, že oprávnené osoby si uplatnili reštitučný nárok k parcele č... už 31. augusta 1991 ako k parcele, na ktorej sa pôvodne nachádzal park prináležiaci ku kaštieľu, ku ktorému si oprávnené osoby už v minulosti tiež úspešne uplatnili reštitučný nárok. Parcela č... o výmere 10 273 m^2 v čase uplatnenia si reštitučného nároku oprávnenými osobami bola v operátoch katastra vedená ešte ako jeden celok, pričom na nej sa už síce aj v tomto čase nachádzalo futbalové ihrisko a murované šatne (postavené v rokoch 1964 – 1966) o rozmeroch 7,15 m x 10,10 m, t. j. 72,215 m^2, avšak v tom čase tieto stavby nebolo možné považovať za legálne zriadené, teda v čase uplatnenia si reštitučného nároku oprávnenými osobami sa malo za to, ako keby na uvedenej parcele žiadne stavby zriadené neboli. Až v priebehu reštitučného konania sťažovateľka, ktorá predmetné futbalové ihrisko a šatne prevádzkovala a ktorá mala súčasne aj postavenie stavebného úradu, rozhodnutím z 19. júla 1993 rozhodla o rozdelení predmetnej parcely na dve časti, a to na parcelu č... o výmere 10 201 m^2 a na parcelu č... o výmere 72 m^2, pričom táto výmera predstavovala presne výmeru budovy šatní, čím sťažovateľka mala snahu dodatočne túto stavbu „zlegalizovať“. V tejto súvislosti bolo však nevyhnutné zohľadniť aj skutočnosť, že napriek uvedenému postupu sťažovateľky štátny stavebný dohľad už v roku 1995 vyjadril nesúhlasné stanovisko s „budovou“ šatní, v súvislosti s ktorou malo byť po doriešení vlastníckych vzťahov k pozemkom začaté konanie o jej odstránenie.

Okrem uvedeného zákon o vlastníckych vzťahoch k pôde síce, tak ako to napokon konštatovali aj všeobecné súdy, neupravuje, resp. nevymedzuje definíciu športového a telovýchovného zariadenia, avšak túto definíciu obsahuje v § 22 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, na ktorú skutočnosť napokon v konaní poukázala aj samotná sťažovateľka (konkrétne v odvolaní proti rozhodnutiu krajského súdu), pričom podrobnosti o požiadavkách na osvetlenie, tepelno-vlhkostnú mikroklímu, vykurovanie a vetranie, plochu, priestorové usporiadanie a funkčné členenie, vybavenie a prevádzku telovýchovných zariadení a o náležitostiach ich prevádzkového poriadku upravuje vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 525/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na telovýchovno-športové zariadenia, pričom sťažovateľka splnenie tam uvedených požiadaviek na telovýchovné zariadenie nepreukázala.

Napokon podľa názoru ústavného súdu bolo v konečnom dôsledku bez ohľadu na spôsob výkladu pojmu športové a telovýchovné zariadenie potrebné v danom prípade zobrať do úvahy najmä rozhodnutie Obvodného úradu životného prostredia v Sabinove (ďalej len „obvodný úrad“) sp. zn. OÚ ŽP 439/1992 z 18. februára 1993, podľa ktorého parcela, na ktorej bolo zriadené futbalové ihrisko, bola určená za pamiatkovú zónu barokového kaštieľa „M.“, a teda sa nachádza v tzv. ochrannom území kultúrnej pamiatky barokovej kúrie, takže na nej nie je možné zriaďovať ani prevádzkovať žiadnu stavbu a vlastníci kaštieľa mali obnoviť na tejto parcele park. Z uvedeného je zrejmé, že uvedené rozhodnutie obvodného úradu bolo vydané ešte pred rozhodnutím sťažovateľky z 19. júla 1993 o „zlegalizovaní“ stavby šatní na parcele č...

Všetky uvedené zistenia všeobecných súdov boli podkladom rozhodnutia ústavného súdu, že závery všeobecných súdov o tom, že na spornej parcele, ku ktorej si oprávnené osoby uplatnili reštitučný nárok, sa nenachádzalo žiadne športové zariadenie, resp. sa tam ani legálne nachádzať nemohlo, a teda že závery všeobecných súdov (aj najvyššieho súdu) nemožno považovať za také, ktorými by bolo možné porušiť základné právo a právo sťažovateľky na spravodlivý proces, tak ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. septembra 2011